

deželo, vzlasti kadar gré za trgovstvo, ktero ne dela na veselje in kratek čas drugim, ampak le sebi na dobiček.

Starozgodovinske stvari.

Nerimska osebna imena

v napisih rimskih kamnov najdenih na Kranjskem.

Spisal Dav. Trstenjak.

„Wo die Chroniken und Urkunden
schweigen, da redet das einzelne
Wort.“

Weinhold: die deutschen Frauen
im Mittelalter.

Kakor po Štajarskem in Koroškem, so se tudi po Kranjskem ohranili rimski spomeniki, na katerih bemo imena, ki nimajo latinske korenike in oblike. Ta imena*) so bila sopet navadna pri starih Slovanih, in ta enakost imen nam na novo potrjuje resnico vrstic slavnega našega pesnika:

„Od nekdanj stanuje tukaj moj rod.“

Presodimo jih!

1. Seconi (dativ), toraj nominativ Secco = Seko; zarad obrazila primeri staroslovanska osebna imena: Žeko, Doko, Tuko.

Staroslovanska imena iz temata: Sek, so: Seko, Sekur, Sekana (žensk.) Sečko, hrv. Sekovanič.

2. Manuni, genet., toraj nomin. Manunut = Manun; zarad obrazila primeri: Marun, Jarun, Radun.

Staroslov.: Man, Manuš, Manuha, Maniš, Manislav, primeri še českomoravska krajna imena: Manice, Manikovice, Manik, ime karpatske gore.

3. Enina (žensk.), primeri: Mutina, Bažina, Tišina.

Staroslov.: Ena (žensk.), Enik (možk.) Na koroških rimskih kamnih najdeš: Enno, Enicus = Enik. Po Pohorji živé rodbine: Enec. V „Novicah“ sem že ime razložil in dokazal, da Enik, Enina pomenja to, kar latinsko: Lucius, Fulgentius.

4. Buio = Bujo nomin.

Staroslov.: Buj, Bujan, Bujslav od buj, fortis.

5. Eppo, nomin.

Staroslov.: Epik, iz temat. ep = apex, zato imena gradov po Koroškem in Štajarskem: Eppenberga, Eppenstein, Spitzstein, primeri še: Jepca, Jepa, prejetovano, najviše sedlo Grintovca (glej: „Mittheil. des Musealvereins für Krain“ I. Jahrg. str. 7.)

6. Oppalo, zarad obrazila primeri: črtalo, tnaló, oralo, in slov. ime: Lopotalo.

Staroslov.: Opal, Opalenika, Opol, od opaliti, urere, opalati, ardere, bolgar. circumspicere, tueri, opal, polsk. caestus.

7. Aiconi, dativ, toraj nominat. Ajko, zarad obrazila primeri: Borko, Murko, Vitko. Na dunajskem kamenu: Aja (žensk.), na lenčkem (Lienz): Ajula.

Staroslov.: Ajka (starosrbsk.), Ajčon, Sulislavič, starorusko.

8. Ostius (možk.), Ostila (žensk.); zarad obrazila primeri: Židila, Mogila.

Staroslov.: Ost, Ostej, Ostan, Osto, Ostik, Ostoje, od ost, stimulus, aculeus, jaculum.

9. Buco = Buko.

Staroslov.: Buk, Buko, Buka, Bukja, od korenike buk, clamare, rugire.

10. Paconius = Pakon.

*) Rimski napisi po berilu Schönleben-ovem, Ulepičevem, Knabelnovem, slična staroslov. iz Moroskinovega: Imenoslov. slovanski. Pis.

Staroslov.: Pakan, Pakoš, Pak, Pakič, Pakoslav, Paka; primeri še obilna krajna imena: Paka, Pakovica. Iz temata pak, so besede: pakost, molestia, damnus, injuria.

11. Sarinus = Sarin, primeri: Belin, Rubin, Milin.

Staroslov.: Sarak, Sara (žensk.), Sarič; bodi-si od sara, ocrea ali sara, sarka, Wildente (srbsk.).

12. Carmeus = Karme, primeri: Gale, Bane.

Staroslov.: Karmin. Na Štajarskem so še rodbine Karme.

13. Laepius = Lep.

Staroslov.: Lepus, Lepa, Lepava, Leposava.

14. Galunus = Galun.

Staroslov.: Galun, Galeš, Gale, Galuša, Galuta, od gal, niger, črn.

15. Rega, žensk.

Staroslov.: Rega (starorusk.), Regula, Regina (slovensk.), Reha, Rehač, Rehaček, česk. Rehar slovenski. (Kon. prih.)

Državne stvari.

Česko državno pravo.

Českih poslancev ni v državnem zboru dunajskem. Tudi taki nemški časniki, ki niso Slovanom prijazni, priznavajo, da je to ministerstvu in Avstriji velika zadrega, ako tako važni narod, kakor je česki (slovansko-pemski), ni zastopan v zboru državnem, kjer se sklepajo postave in dajejo zakoni za vse dežele. Tak zborov stan ni nič celega — manjka mu nekaj in to prav važnega. Ni po takem čuda, da od vseh strani se želi sprava (poravnava) med narodom českim in vlado.

Že predno se je cesar podal v Prago k slovesnemu blagoslovljenju novega mosta čez Moldavo, ki je dobil ime „Franc-Jožefovega mostú“, govorilo in pisarilo se je po časnikih veliko, da dohod Njih Veličanstva v Prago utegne poravnati razpor česki. Temveč se je to mislilo, ker je Njih Veličanstvo po svojem prihodu v Prago poklicalo tudi državnega kancelarja bar. Beusta tje. Kar brž so zdaj nekteri mislili, ker je državni kancelar se dalje časa pomenkoval z voditeljema českega naroda Palackom in Riegerjem, da v tem hipu mora vprašanje zarad sprave rešeno biti. Pač malo umé o politiki tak, kdor misli, da kratek pogovor more rešiti večletno pravdo. V ustavni državi ne gré to tako. Ni nam znano, kaj so se pogovarjali državni kancelar, c. k. deželni glavar, Palacky in Rieger — to pa je prav verjetno, kar je „Politika“ po tem pogovoru iz Prage pisala, da česka reč ne stoji zdaj nič bolje pa tudi nič slabije kakor pred pogovorom. Vidi se iz tega, da je med omenjenimi gospodi bilo le spravljanje, — od spravljanja do sprave pa, ktero želi svojemu kralju zvesti narod česki gotovo ravno tako iskreno kakor vsak lojalen Avstrijanec, je še dolga pot.

Pa kaj je to, kar Čehi zahtevajo, da se jim dá v konečno spravo?

Odgovor na to dajo „Narod. listi“ tako-le govoreči: „Za šalo, za kratek čas niso narodi nezadovoljni, najmanj pa kljubuje samo iz šale narod česki, o katerem ves svet vé, da je dobrovoljen.“

Cesarska rodovina Habsburška je bila za gospodarico na Česko poklicana po prosti volji naroda našega, in takrat se je na večne čase zavezala v to, da varuje celoto, samostojnost in svoboščine deželne.

Narod česki se nikdar nikoli ni odkrižal svojih pravic, al kratil in vzel jih mu je absolutizem. Zdaj pa, ko je zginil absolutizem, zahteva narod te svoje pravice

8. Drž. obligacij francoskega posojila 1865. leta (115 gold. za 100 gold.)

starega denarja	novoga denarja
kupon za 5 gold. velja le 4 gold. 83 kr.	

25	24	15
----	----	----

9. Državne obligacije, ki ne spremené kupone v papirnatem denarju plačljive, zadene 20% davek, tako, da loterijskega posojila 1854. leta

starega denarja	novoga denarja
kupon za 10 gold. velja le 8 gold. 40 kr.	

loterijskega posojila 1860. leta

starega denarja	novoga denarja
kupon za 2 gold. 50 kr. velja le 2 gold.	

12	50	10
----	----	----

25	—	20
----	---	----

stavk. posojila

starega denarja	novoga denarja
kupon za — gold. 50 kr. velja le — gold. 40 kr.	

1	—	80
---	---	----

1	50	1	20
---	----	---	----

7	50	6	—
---	----	---	---

10	—	8	—
----	---	---	---

Neogerske obligacije zemljišćine odveze

ne spadajo v to mero davka po 20 odstotkov. Ker se pa vendar tudi od teh obligacij bode za letos razun prejšnjih 7 odstotkov zahtevala dohodnina še 3 odst., tedaj dodamo še to, da od vsake zemljišćine odveznice po 50 gld. velja kupon po odbitih 10 odstotkih 1 gld. 18 kr., od 100 gld. velja 2 gld. 36 kr., od 500 gld. velja 11 gld. 81 kr., od 1000 gld. velja 23 gld. 62 $\frac{1}{2}$ kr., od 5000 gld. velja 118 gld. 12 $\frac{1}{2}$ kr.; izvorna cena kuponov je v starem denarju 1 $\frac{1}{4}$ gld., 2 $\frac{1}{2}$ gld., 12 $\frac{1}{2}$ gld., 25 in 125 gld. ali v novem denarju 1 gld. 31 kr., 2 gld. 62 $\frac{1}{2}$ kr., 13 gld. 12 $\frac{1}{2}$ kr., 26 gld. 25 kr. in 131 gld. 25 kr.

Obligacije zemlj. odveze ogerske krone ostanejo zadačene z 7 odstotki.

Starozgodovinske stvari.

Nerimska osebna imena

v napisih rimskih kamnov najdenih na Kranjskem.

Spisal Dav. Trstenjak.

*„Wo die Chroniken und Urkunden
schweigen, da redet das einzelne
Wort.“*

Weinhold: die deutschen Frauen
im Mittelalter.

(Konec.)

16. Emona, ime mesta; zarad obrazila primeri: Dobrona, Ljubona, Malona, Radona.

Staroslov.: Emko (v starorusk. ipatijevskih letopisih), Emina, v srbskih narodnih pesmah, Emeč, rodbina živa še na dravskem polji. Ni kje iz kršč. Eme, ktere Rusi in Srbi ne častijo in ne poznajo. Sicer je sv. Ema rojena bila na Slovenskem v Pilšanu blizu Kozjega.

17. Ossonis (genitiv) nom. Osso = Oso.

Staroslov.: Os, Osej, Osin, Osejko, primeri še panonski rod: Osi, od os, acutus, acumen.

18. Votia (žensk.) na koroških kamnih Voticus = Votik, možko.

Staroslov.: Vot, Votik, Votih. Primeri še slovenska imena: Votolin, votoleno jabelko, staroslov.: votolën, ex acubus lini factus.

19. Cumus = Kum.

Staroslov.: Kum, Kuman, primeri še ime gore: Kum.

20. Coemonius = Cemon ali Čemon.

Staroslov.: Cemko, Cemè (živa rodbina kranjska), Čemin, Čemika, Čemislav, Čemažar.

21. Ovia (žensk.)

Staroslov.: Ova, Ovida, Ovana, Ovica; primeri staroslov. ovin, granaria.

22. Sehuna (žensk.), primeri zarad obrazila: Glavuna, Raduna, Dobruna.

Staroslov.: Sehuna (Moroškin str. 177); iz kornike: seh, aresco, sicesco.

23. Ecco = Eko.

Staroslov.: Ekunja, Akun, Akica, Akamir, iz temata: ek, prejetovano: jek, od kod: eklo — jeklo, robur aciei. Na panonskih denarjih stojijo imena vojvodov: Eccaiio = Ekajo.

24. Talusus = Talus, primeri: Mikus, Grdus, Marus.

Staroslov.: Tal, Talec, Talin, dalje kranjska imena: Talčar, Taličar (Tavčar), od staroslov.: tal, obses, Geisel, primeri staronemška imena: Gisa, Gisil itd.

25. Pronis, primeri: Boris, Grabis, Divis.

Staroslov.: Prono, ime božanstva, Pronaj, znana plemenita rodbina slovaška.

26. Panneus = Pane.

Staroslov.: Pane, Panko, Panica, Panslav.

27. Voltia = Vltia, ВЛѢТНА; Voltanus (mošk.) = Vltan, ВЛѢТАНЬ.

Staroslov.: Vltia, Vltava, Vltkoslav. Še v devetem stoletju so Slovenci лѣ izgovarjali kot ol; priča temu pisava imena gore: cholmez = hlmeč v starih listinah. Iz tega temata je tudi ime: Voltaro = ВЛѢТАРЬ = Vltar, primeri še: krajno ime Vltrus na Českem. Vltia = Undina, Vltava, undiflua.

28. Broccus, Broccia (žensk.); Brocimarus — Brocimara na štajarskih kamnih.

Staroslov.: Bročislava = Bročimara; primeri novoslov.: broč, rubia, purpura, coccinum.

29. Sedatus = Sedat, ime božanstva; zarad obrazila primeri: Vujat, Legat, Kubat.

Staroslov.: Seda, Sedebor, Sedeslav, Sederih, Sededa, iz temata sed, canescere, sēdat, staroslov.: canus.

30. Nammo = Namu.

Staroslov.: Namu, Namis, Namir, Namoslav, Namaš, Namur, od nama, pascua, Alpenweide.

Ta članek pa sklepam z besedami: Schlötzerovimi, kateri piše: „Krain! Der Name Krain ist rein slavisch, und vermuthlich ist er mit Carnia, dem alten Namen, den das Land schon zur Zeit der Römer trug, einerlei. Machen diese Umstände es nicht höchst wahrscheinlich, dass auch zu Römerzeiten hier slavisch gesprochen wurde, und folglich die Wenden nicht erst nach dem Jahre 548 hier eingewandert, sondern die alten echten Carnier sind? Zu dem ist das ganze Land gebirgig; von jeher haben sich aber alte Sprachen und alte Völker am leichtesten auf Gebirgen erhalten, wie die Kymren in Wales und die Arnauten im Epirus u. s. w. (Allgem. Welthistor. 31. Theil. Halle, 1771, str. 229. *) Die Veneten am adriatischen Meere sind von jeher für Slaven oder Wenden gehalten worden. Sind hergegen die Carnier ihre nächsten Nachbarn uralte Slaven, so wird die Vermuthung nicht nur

*) Tako je sodil nepristranski Nemeč Schlötzer. Zgodovinslovcu današnjega rodu, obsedeni „rabie et furore germanico“ in pa domači odpadniki nimajo toliko pravičnega čuta, da bi nam pripoznali resnico zgodovinskih preiskav. Slovenci imajo slavno zgodovino, a ušel je mnogim narodni ponos — vtikaje se med tiste, kateri so še bili divjaki, ko se je Slovenec že solnčil v klasični kulturi. Ni ne on tega kriv, ako mu je pozneje germansko samosilje več kot tisoč let držalo vse njegove dušne moči v sramotopolnih verigah. Sramota, da nekteri potomci slavne Emone še zmirom hočejo biti edino le „podlaga tujčevi peti!“ Vred.

erträglich, sondern auch stark. Der ganze Strich vom adriatischen Meere in gerader Linie bis an die Ostsee ist von Slaven bewohnt, und Veneter an der westlichen Küste jenes Busens schliessen an Carnier an.“ (Idem loc. 230).

Napisi.

Jek.

Kaj ljubiš, Moštnik! na vse srcé,
Al čast al domovino? — „Vino!“

Odrtnik.

S kremplji denarje drži; udajó pa kdaj se mu vendar;
To je, da zopet v nje petdeset stisne od sto.

Pijancij.

„Gorjé, da toliko zapil sem sinoči,
Bolí me vse, i glava skor mi počí.
Ti vražja krčma! ne vidiš me več,
Nikdar ne bom pijan, nikoli več!“ —
Tako se mi solzé Pijancij priseguje,
Življenje boljše obljubuje,
I jaz verjamem ubogi reví,
Da bo obljubi zvest — do dreví!

Materijalcem.

Slavite matêrjo, nemozgoviti!
Učíte, da s telom otrpne duh nam!
Mar čete po sili „opice“ biti?
Vi nori bedaki, kaj sanjam se vam?

Pesniška privilegija.

„Tje gor na Olimp predrzen smem iti,
Tam boginj smem gledati zali obraz,
Vulkan mi mora nektar točiti,
Homerskemu smehu prilagam tud' jaz.“

Fr. Z-k.

Dopisi.

Iz Belega grada. (*Morilci kneza Mihajla sojeni*) po stenografiškem zapisu iz „Vidovdana“ priobčil P-r. Sednica beligradskega mestnega soda je bila 26/4. junija zjutraj. Nekoliko minut pred devetimi dovedejo zločince po redu družega za drugim v sodnico, vse v okovah: Lazar Marić (pogleda razbojniškega), Ljubomir Radovanović (gleda besno s povzdignjeno glavo), Sima Nenadović (nemarno sloni na klop i se po publici okreta), Gjoka Radovanović (pogleda prekega), Kosta Radovanović (izpod oči srpo gleda), Stanoje Rogić (po vse siv predrznega pogleda), Paja Radovanović (jako hudodelskega pogleda), Bogosav Petrović (se kaže potrtega), Atanasije Atanacković (predrznega i prelestnega pogleda), Vidoje Joković (vkorel — ne premiče glave), Tasa Jeremić (v kmetiškem odelu — smeten), Blagoje Petković (oboril glavo), Ljubomir Tadić (dosti siv, nemarno se naslanja na ogrado i gladi si brke). Poslednja petorica stoji, ostali sedijo, poleg vsacega žandar brez puške, a za njimi žandari s puškami.

Točno ob devetih dojdejo sodniki s tajnikom, s komisarji i z državnim tožiteljem, i zavzamejo svoja mesta.

Predseduje član beligradskega mestnega soda Nikola Stojanović; prisedavajo člani mestne beligradske sodnije: Gjorgje P. Bulić i Ivan Tomić, tajnik.

Mrtva tišina vlada po sobani.

Predsednik začne: Zdaj bodo se počele izvidjati krivice hudodelcev, ki so delali na to, da ubijejo kneza Mihajla M. Obrenovića, i da se reč postavnega

nasledstva siloma premeni. (Po tem pozove vsacega, da se oglasi.) Ali pred vsem vas opominjam na red, da nikdo ne govori, dokler se ne pozove, i da drug družemu ne sega v besedo; nikarte ne vpletajte družih reči v govor, ampak samo na to odgovarjajte, za kar bote vprašani. Gospod tožilec dajte tožbo!

Državni tožilec, naznanivši komisijo, ki je bila po vis. sklepu ministra notranjih oprav pod 11. junijem sestavljena, da se najdejo hudodelci, koji so 10. junija tako grozovito ubili kneza Mihajla M. Obrenovića III., nadaljuje potem tako: Komisija je mahoma učinila vse, kolikor je mogla za to kratko vreme, ter predaje zdaj zločince sodnji in z žalostjo razodeva djanja, koja so podlaga tožbi. Vsak zná, koliko je Srbija vredila z knezom Mihajlom. Ta jej je vrednost danes potemnila; a to delce osvobojene dežele ovija črna zastava, ki se vije v dogledu celega sveta. Ta huda sodba za toliko teže muči vsakega pravega Srbina, ker knez Mihajlo — prvi gradjanin i prvi vojnik srbski — je z dušo i telesom delal na to, da uzviši narod i zemljo do stopinje, na ktorej ga je zapustila smrt Dušanova, i ki je samo za to i živel, samo na to mislil i s tem delal — zdaj mrtev leží — bil je ubit od roke peklenške. Zločinci dali so se zaslepiti po raznih obljubah grdih izdajnikov, kteri so hrepeneli po tem, da na enkrat postanejo veliki i važni ljudje, i čim pre da se polastijo najviše oblasti. V tej strupeni želji prezrli so vest, niso mislili na to, v kako nesrečo bi pogreznili deželo, niso hoteli razumeti, da v današnjih resnobnih i izrednih prilikah nije vreme ne najmanjši neslogi naši, a najmanje pa, da zemlja zgubi vladalca, i to vladalca, kakoršen je sam bil knez Mihajlo. Ne maré za vse to stopili so v zavezo, da ubijejo kneza, i da v zemlji napravijo buno (punt). Eden teh nesrečnih hudodelcev Pavle Radovanović, advokat, ki jim se je na čelo postavil, začel je to misel še lani i jo je dalje tiral, dokler si ni zmisлил, da bi se to najlože izvršilo v košutnjaku, kamor se je knez skoro brez vsega spremstva pogostoma sprehajal hodil. Kar se tiče samega uboja, to je bila stvar prečišćena. Al da bi se prevrat bolje izvršil, znalo se je, da bo trebalo več pripomočnikov i denarjev, kakor so jih imeli zločinci. Kot polnopooblastencu bivšega kneza Aleksandra Karagjorgjevića je Pavlu Radovanoviću lahko bilo, da odvrne te ovire, ker je koj v tem vspel, da mu Karagjorgjević resno i krepko pripomore. Al s tem prevarili bi samega Aleksandra Karagjorgjevića i njegovega sina Petra, kajti zločinci niso mislili izročiti vlade nobenemu Karagjorgjeviću, samo so previdno delali v njihovem imenu, da bi od njih novcev izmami. To potrjuje i samo priznanstvo Pavla Radovanovića, ki veli, da njega nije stalo, kdo bi vladal, nego to, kaka bi bila oblika vlade. Da je vse tako bilo, potrjujejo i te okolnosti: 1) ker je Pavle Radovanović sam nabavil nekoliko revolverjev (pištol) i nožev, pa jih razdal z namero, da se uboj izvrši; 2) ker je nekterim zaverjenikom dal novcev i pred jednim od njih govoril, da kar se denarja tiče, o tem ni nobene skrbi, i ker je enemu, ki ga je vabil v to delo, pa ni hotel, dal 800 cekinov samo zato, da molči; 3) ker je za izvršenje tega dela imel nekoliko pomagačev, ki so srodnici i prijatelji Karagjorgjevićev; 4) ker je to namero, kakor sam priznava, priobčil tudi Petru Karagjorgjeviću i po delovoditelju Karagjorgjevićevem, Pavlu Tripkoviću, poslal mu nov ustav na podpis, po kterem Peter Karagjorgjević pride na vlado, ako bi se nikakor ne mogla izvesti i proglasiti republika; a zadnjič 5) ker je Pavle Radovanović po svojem lastnem priznanstvu stal v ovej reči v dogovoru z imenovanim Pavlom Tripkovićem, kar se potrjuje i s pismom, ki je